

ปัญหาการสืบพยานในคดีอาญาของศาล ศึกษากรณีการสืบพยานเพิ่มเติมในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย

Examination of Evidence in Criminal Cases: Case Study of Examination of Additional Evidence During an Arbitrary Trial and Examination of Evidence for the Confession of the Accused Person

ณิชา ป้องขวาลา¹, ตริเพชร์ จิตรมहिมา²

Nicha Pongkhualao¹, Tripetch Jimahuema²

Received: 18 December 2018 Revised: 21 February 2019 Accepted: 30 March 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มุ่งศึกษาและค้นคว้าถึงสภาพปัญหาและความเป็นมาของปัญหาเกี่ยวกับการสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย แนวความคิดทฤษฎี และวิวัฒนาการของระบบกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศกับกฎหมายไทย พิจารณาหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลยตามกฎหมายไทย รวมทั้งวิเคราะห์ถึงปัญหาและผลกระทบในกรณีที่ศาลไม่สืบพยานเพิ่มเติมประกอบคำรับสารภาพของจำเลย ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

จากการศึกษาและวิเคราะห์พบว่า การสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 ให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจในการเรียกพยานมาสืบได้เอง แต่กฎหมายมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการสืบพยานเพิ่มเติมโดยพลการไว้ เพื่อให้ศาลอ้างในการใช้อำนาจดังกล่าว เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่คู่ความทั้งสองฝ่าย และการสืบพยานประกอบ คำรับสารภาพของจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคหนึ่ง คดีอาญา ในข้อหาที่กฎหมายมิได้กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานหนักกว่านั้น ศาลจะพิพากษาคดีโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ ในทางปฏิบัติ ศาลมักจะพิจารณาพิพากษาคดี โดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไป ทำให้ศาลไม่สามารถทราบข้อเท็จจริงในคดีนั้นๆ ได้อย่างครบถ้วน ก่อนที่ศาลจะ

¹ นักศึกษาปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

² อาจารย์ประจำ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

¹ Master of Law, Faculty of Law, Sripatum University

² Lecture, Faculty of Law, Sripatum University

พิจารณาพิพากษาลงโทษจำเลย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความถูกต้องและเที่ยงธรรมของกระบวนการยุติธรรมได้ จึงเป็นบทบัญญัติกฎหมายที่พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ควรเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 และมาตรา 176 วรรคหนึ่ง ซึ่งการดำเนินการ ตามข้อเสนอดังกล่าว จะทำให้ระบบกฎหมายไทยมีการพัฒนาในเรื่องเกี่ยวกับการสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลยนั้นทำได้ง่าย มีประสิทธิภาพ และเป็นการพัฒนาระบบกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยให้นำมาซึ่งความยุติธรรมอย่างแท้จริงแก่ประชาชน และสังคมต่อไป

คำสำคัญ : การสืบพยานในคดีอาญาของศาล, การสืบพยานเพิ่มเติมในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ, การสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

Abstract

A perceived weakness in the Thai criminal procedure law is examined in this study. More specifically, in a criminal proceeding, Thai law includes analyzing the proceedings by examining additional evidence during what is referred to as an arbitrary trial. The law also allows for examination of evidence for the confession of the accused individual. In cases without examination of evidence for the confession of the accused person, the accused may not be receiving a fair trial. This also suggests that the criminal procedure code should be modified to improve efficiency. This research is qualitative research by using the documentary research method.

This study and analysis found that additional court hearings, during arbitrary hearings, according to the Criminal Procedure code, Section 228 gives the court the power to exercise discretion calling witnesses to investigate, but the law does not prescribe clear criteria for examination of additional evidence to allow the court to claim the use of such power in order to create justice for both parties, There should be examination of evidence for the confession of the accused person under section 176 paragraph one of criminal procedure code. In some criminal cases the court can judge the case without further examination of evidence. In practice, the court will often judge the case without further evidence, causing the court to be unable to know the complete facts in the case before the court renders judgment of the accused individual. This may affect the accuracy and fairness of the judicial process. From a legal viewpoint, it suggests that section 228 and section 176 paragraph one of criminal procedure code be modified. This suggestion will help develop Thai law as it concerns examination of additional evidence during an arbitrary trial and examination of evidence for the confession of the accused person.

Keywords: examination of evidence in criminal case of the court, examination of additional evidence in during the arbitrary trial, examination of evidence for the confession of the accused person, criminal procedure law

บทนำ

กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์เพื่อควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ และสร้างความสงบเรียบร้อยให้กับสังคม ภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่มีการพัฒนามากขึ้น โดยที่สิทธิมนุษยชน ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นสิทธิ ขั้นพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่ง ซึ่งเรียกร้องให้รัฐจะต้องสร้างหลักประกันในการเข้าถึงและมีการบวนการพิจารณาความผิดในทางอาญาอย่างยุติธรรม กฎหมายอาญาในแง่ของ วิธีบัญญัติ หรือที่เรียกว่า กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงได้เริ่มมีการพัฒนาขึ้นมา อย่างเป็นระบบมากขึ้น

แม้ว่ากระบวนการพิจารณาคดีอาญา ของศาลยุติธรรมไทย จะใช้ระบบกล่าวหาเป็นหลักในการค้นหาความจริง โดยจำเลยได้รับ การสันนิษฐานว่า เป็นผู้บริสุทธิ์ โจทก์มีหน้าที่ นำสืบพยานหลักฐาน เพื่อพิสูจน์ความผิด ของจำเลย และพยานหลักฐานของโจทก์ ต้องทำให้ศาลยุติธรรมเชื่อโดยปราศจากความสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิด มิฉะนั้นศาลยุติธรรมก็ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 หรือในกรณีนี้ ต้องสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย ในคดีอาญาที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไว้ตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคหนึ่ง ก็เป็นหน้าที่ของโจทก์อีกเช่นกันที่ต้องนำพยานเข้าสืบประกอบ คำรับสารภาพของจำเลยดังกล่าว หรือในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ที่มีข้อคดี ที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้นกฎหมายให้เป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานของโจทก์ต่อไปก็ได้นั้น มิได้หมายความว่า เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพแล้วศาลจะต้องพิพากษาลงโทษจำเลยเสมอไป หากศาลยังมีข้อสงสัย ศาลสามารถ

สั่งให้โจทก์ นำพยานหลักฐานมาสืบต่อไป แม้ว่าจะเป็นคดี ที่ไม่เข้าเงื่อนไขตามมาตรา 176 วรรคหนึ่งที่ต้องสืบประกอบก็ตาม โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติในมาตรา 228 ที่กำหนดให้ศาลสามารถสืบพยานเพิ่มเติมในระหว่างพิจารณา โดยผลการได้ ดังนั้น หากพิจารณาถึงบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นเครื่องสะท้อนถึงวิธีการในการค้นหาความจริงในคดีอาญา เช่นเดียวกับวิธีการในระบบไต่สวน จากบทบัญญัติดังกล่าว จึงถือได้ว่า กฎหมายได้บัญญัติให้อำนาจศาลมีบทบาทเชิงรุกในการค้นหาความจริงในเนื้อหาแห่งคดี รวมถึงการค้นหา ความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม การสืบพยานในคดีอาญาของศาลยุติธรรมยังคงถูกจำกัดด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการของระบบกล่าวหาที่มีความเคร่งครัดจนเกินไป จึงส่งผลให้เกิดปัญหาที่ศาลไม่ใคร่จะนำบทบัญญัตินี้มาใช้ในทางปฏิบัติมากนัก เนื่องจากประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม ข้อ 9 ซึ่งกำหนดให้ศาลใช้อำนาจในการสืบพยานเพิ่มเติมและเรียกพยานมาสืบได้เองต่อเมื่อมีความจำเป็น และศาลเองก็จะระมัดระวังบทบาทของตนในระหว่างพิจารณาคดีอย่างเคร่งครัด อย่างไรก็ดี แม้ว่าผู้พิพากษาศาลไทยได้รับการปลูกฝังระบบกล่าวหาในการพิจารณาคดีต่างๆ มามาก แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ศาลจะยึดมั่นถือมั่นในระบบ และจะต้อง ถือปฏิบัติตามนั้นเสมอไป ดังจะเห็นได้จาก คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2944/2544 ซึ่งเป็น คำพิพากษาชี้ให้เห็นถึงวิธีการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล ในบริบทของการให้ ความยุติธรรมในแบบยืดหยุ่นเพื่อให้ได้มาซึ่งความยุติธรรมมากที่สุด แม้จะยังไม่อาจเรียกว่าเป็นระบบกล่าวหา หรือระบบไต่สวนได้ อย่างแน่ชัด ดังนั้น การสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างพิจารณาโดยผลการ และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย จึงมีความสำคัญยิ่งใน

กระบวนการพิจารณาคดีอาญา เพื่อให้การพิจารณาและพิพากษาของศาลไปถึงความถูกต้อง และเป็นธรรมให้ได้มากที่สุด เพื่อให้ได้ความจริงที่มีคุณภาพ และเกิดประสิทธิภาพแก่ระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาและค้นคว้าถึงสภาพปัญหาและความเป็นมาของปัญหาเกี่ยวกับการสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ และการสืบพยานประกอบ คำรับสารภาพของจำเลย
2. ศึกษาและวิจัยเพื่อให้ทราบถึงแนวความคิดทฤษฎีและวิวัฒนาการของ ระบบกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและศึกษาถึงอำนาจศาลในการค้นหาความจริงในคดีอาญาของต่างประเทศทั้งประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาแบบกล่าวหาและประเทศ ที่ใช้ระบบกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แบบไต่สวน
3. พิจารณาหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับอำนาจศาลในการสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของระบบกฎหมายไทย
4. วิเคราะห์ถึงปัญหาในทางปฏิบัติของศาลในการค้นหาความจริง ในคดีอาญาของศาลยุติธรรม และผลกระทบในกรณีที่ศาล ไม่สืบพยานเพิ่มเติมประกอบคำรับสารภาพ ของจำเลย
5. ค้นหาข้อสรุปและข้อเสนอ จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับอำนาจศาลในการสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ และการสืบพยานประกอบ คำรับสารภาพของจำเลยตามคำพิพากษา ศาลฎีกา

วิธีการศึกษา

การศึกษาในงานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาวิจัยทางเอกสาร ด้วยวิธีการศึกษาค้นคว้า และรวบรวมเอกสาร ทั้งเอกสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ หนังสือ วิทยานิพนธ์ วารสาร บทบัญญัติของกฎหมาย คำพิพากษาศาลฎีกา บทความเอกสารทางวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลสารสนเทศ เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ถึงแนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจของศาลในการสืบพยานในคดีอาญาในระหว่างการพิจารณา และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพ ของจำเลย ตามกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ โดยวิเคราะห์ผลสรุป ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไข เพื่อให้กระบวนการค้นหาความจริงในคดีอาญาของศาลยุติธรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษา

การสืบพยานหลักฐานในคดีอาญาของศาลมีความสำคัญยิ่งในการค้นหาความจริงในคดีอาญา ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอผลการศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับการสืบพยานเพิ่มเติมของศาล ในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย ดังนี้

1. กระบวนพิจารณาคดีอาญาในชั้นศาลยุติธรรมของประเทศไทยนั้น จะใช้ระบบกล่าวหาเป็นหลักในการค้นหาความจริง โดยจำเลยได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ โจทก์มีหน้าที่ นำสืบพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย และพยานหลักฐานของโจทก์ต้องทำให้ศาลยุติธรรมเชื่อโดยปราศจากความสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง มิฉะนั้นศาลยุติธรรมก็ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 อย่างไรก็ตามการค้นหาความจริงในทางเนื้อหาของความถูกต้องแท้จริงของคำรับสารภาพว่าจำเลยเป็นผู้ที่กระทำ

ความผิดจริงหรือไม่นั้น แม้ว่ากฎหมายจะบัญญัติให้อำนาจศาลในการใช้ดุลยพินิจในการสืบพยาน ประกอบคำรับสารภาพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคหนึ่ง ในการค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพไว้ก็ตาม แต่บทบัญญัติดังกล่าวก็ยังคงมีความบกพร่องอยู่เนื่องจากกฎหมายเปิดช่องให้ศาลสามารถพิพากษาลงโทษจำเลยซึ่ง รับสารภาพในความผิดที่มีใช้คดีที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น กฎหมายกำหนดให้ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจพิพากษาโดยไม่ต้องสืบพยานต่อไปได้ แม้ว่าในความเป็นจริงจะเป็นความผิดร้ายแรงที่มีอัตราโทษจำคุกสูงสุดถึง 10 ปี 15 ปี หรือ 20 ปี ก็ตาม จึงเป็นบทบัญญัติที่อาจไม่เหมาะสมนัก และแม้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 จะบัญญัติให้ศาลโดยพลการสามารถสืบพยานเพิ่มเติมได้ด้วยตนเองซึ่งเป็นบทบาทของศาลในเชิงรุก (Active Role) ในการค้นหาความจริงก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติกลับมีจำนวนไม่มากนักที่ศาลจะเลือกให้มีการสืบพยานต่อไป ประกอบกับแนวคิดตามนโยบายสมานฉันท์และสันติวิธีในการเร่งพิจารณาคดีเพื่อมิให้คดีค้างศาลโดยใช้วิธีการที่ให้ศาลอธิบายถึงสิทธิและประโยชน์ของการยอมรับสารภาพให้กับจำเลยตัดสินใจก่อนที่จะให้การต่อศาล อันเป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับความสะดวกและรวดเร็วที่จะได้รับจากคำรับสารภาพมากกว่าการให้ความสำคัญกับการตรวจสอบค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพ และประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ ข้อ 9 ซึ่งเป็นบัญญัติที่กำหนดให้ศาลค่อนข้างจะระมัดระวังตนและมักจะวางตัวเป็นกลาง โดยปล่อยให้การต่อสู้คดีในศาลเป็นหน้าที่ของคู่ความเป็นหลัก และถึงแม้ว่าประมวลจริยธรรมดังกล่าวจะมีใช้กฎหมาย แต่ก็ยังเป็นแบบแผนซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่มีอิทธิพลต่อผู้พิพากษามากเช่นกัน จากปัญหาในทางปฏิบัติดังกล่าว จึงส่งผลให้ศาลยุติธรรมไม่อาจเข้าไปมี

ส่วนร่วมในการค้นหาความจริงในคดีอาญาเท่าที่ควร และไม่สามารถที่จะเข้าถึงข้อเท็จจริงแห่งคดีนั้นๆ ได้อย่างแท้จริงก่อนการพิพากษาคดี

2. ระบบกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดั้งเดิมมีอยู่ 2 ระบบ คือ ระบบกล่าวหาและระบบไต่สวน ทั้ง 2 ระบบดังกล่าวมีความแตกต่างกัน โดยระบบกล่าวหา เป็นระบบการพิจารณาคดีของประเทศที่ใช้กฎหมายจารีตประเพณี มีกำเนิดเกิดขึ้นในสหราชอาณาจักร เป็นวิธีการที่พัฒนาขึ้นมาใช้แทนการแก้แค้นกันเป็นส่วนตัว โดยการพิจารณาคดีอาญาของระบบกฎหมายนี้ เป็นการพิจารณาคดีที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดการต่อสู้กันของคู่ความทั้งสองฝ่าย ศาลจะวางตัวเป็นกลาง ทำหน้าที่เป็นกรรมการเพื่อควบคุมให้คู่ความทั้งสองฝ่ายปฏิบัติตามกติกาอย่างเคร่งครัด ศาลไม่สามารถสืบพยานหลักฐานที่อยู่นอกเหนือไปจากที่คู่ความนำมาสืบในคดีได้ โจทก์มีหน้าที่นำสืบเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยจนปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยกระทำความผิดจริง ตามหลักการพิสูจน์จนสิ้นความสงสัยตามสมควร (Proof Beyond Reasonable Doubt) และจำเลยได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ศาลจึงมีบทบาทในการค้นหาความจริงในคดีอาญาน้อยมาก อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน การค้นหาความจริงในคดีอาญาของสหราชอาณาจักรในคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพ แม้ว่าจำเลยจะให้การ รับสารภาพในชั้นพิจารณา และศาลสามารถพิจารณาลงโทษจำเลยได้โดยไม่ต้องสืบพยานต่อไปได้ แต่ก็จะต้องมีการไต่สวนมูลฟ้องมาก่อนแล้วโดยศาล Magistrate เสมอ และศาลสามารถเรียกพยานมาสืบเองได้ เพื่อประโยชน์แห่งคดี โดยไม่ทำให้คู่ความเสียเปรียบเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม โดยศาลจะเป็นผู้ถามพยานเอง แต่จะต้องนำพยานมาสืบก่อนที่จะมีการสิ้นสุดการสืบพยานของจำเลย และก่อนที่จะจำเลยแถลงปิดคดี เว้นแต่เป็นเหตุที่ไม่อาจคาดหมายได้ ซึ่งบัญญัติไว้ใน Criminal Justice Act 1986

สำหรับระบบไต่สวน ได้รับอิทธิพลวิธีการชำระความของผู้มีอำนาจในศาสนาโรมันคาทอลิก และต่อมาได้มีบทบาทสำคัญในประเทศต่างๆ ในภาคพื้นยุโรปที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส ในคดีที่จำเลยรับสารภาพ ศาลก็ยังสามารถดำเนินการไต่สวนต่อไปได้ เนื่องจากศาลไต่สวนของสาธารณรัฐฝรั่งเศสใช้ระบบไต่สวนในการพิจารณาตัดสินอาญา และในชั้นพิจารณาศาลสามารถสืบพยานเพิ่มเติมได้ เป็นต้น โดยการพิจารณาตัดสินอาญาของระบบกฎหมายนี้ ศาลมีหน้าที่ค้นหาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานต่างๆ ทั้งที่คู่ความนำเสนอต่อศาล หรือศาลเห็นสมควรเรียกพยานมาสืบเอง โดยไม่ผูกติดเพียงพยานหลักฐานที่คู่ความนำเสนอ สามารถใช้ดุลพินิจในการแสวงหาข้อเท็จจริงได้อย่างกว้างขวาง เพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลย ทำให้การวินิจฉัยคดีเป็นไปอย่างถูกต้องใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ศาลจึงมีบทบาทสำคัญในการค้นหาความจริงในคดีอาญาเป็นอย่างมาก

3. กระบวนพิจารณาตัดสินอาญาในชั้นศาลยุติธรรมของประเทศไทย จะใช้ระบบกล่าวหาเป็นหลักในการค้นหาความจริง โดยจำเลยได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ โจทก์มีหน้าที่นำสืบพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย และพยานหลักฐานของโจทก์ต้องทำให้ศาลเชื่อโดยปราศจากความสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง มิฉะนั้น ศาลก็จะยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ซึ่งเป็นหลักการเดียวกับในระบบกล่าวหา ตามหลักการพิสูจน์จนสิ้นความสงสัยตามสมควร (Proof Beyond Reasonable Doubt) ที่ใช้ในสหราชอาณาจักร และมีการกำหนดขอบเขตของพยานหลักฐานที่ต้องห้ามมิให้รับฟังในคดีอาญาไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐานที่มีลักษณะเช่นเดียวกับหลักการดำเนินคดีที่เป็นธรรม (Fundamental Fairness) และ

หลักกระบวนการอันควรแห่งกฎหมาย (Due Process of Law) ของสหรัฐอเมริกา และหลักพยานหลักฐานที่ต้องห้ามมิให้รับฟัง หรือบทตัดพยาน (Exclusionary Rule) ของ สหราชอาณาจักร ซึ่งเป็นหลักประกันว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไม่ถูกพิพากษาลงโทษ โดยพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อย่างไรก็ตาม กฎหมายได้ให้อำนาจศาลในการค้นหาความจริงในคดีไว้อย่างกว้างขวางมาก กล่าวคือ การสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 โดยสามารถกระทำได้ตั้งแต่ในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง ศาลจึงจำเป็นที่จะต้องมีบทบาทในการค้นหาความจริงว่าคดีมีมูลหรือไม่ โดยการสืบพยานเพิ่มเติมหรือเรียกพยานมาสืบที่เรียกว่า “พยานของศาล” แม้ชั้นสืบพยานจะจบลงแล้วและนัดฟังคำพิพากษา ก็ถือว่าคดีอยู่ระหว่างพิจารณา ศาลสามารถสืบพยานเพิ่มเติมได้ โดยศาลเห็นสมควรหรือคู่ความร้องขอ ไม่ว่าจะสืบเองหรือส่งประเด็นก็ได้

สำหรับการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคหนึ่ง กฎหมายมีเจตนารมณ์ให้ศาลจะต้องฟังพยานโจทก์ประกอบคำรับสารภาพของจำเลยทุกคดี โดยในคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลย รับสารภาพนั้น กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลจะพิพากษาลงโทษโดยอาศัยแต่คำรับสารภาพจำเลยอย่างเดียวไม่ได้ แต่คดีอาญาในข้อหาที่กฎหมายมิได้กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น กฎหมายให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจไว้ 2 ทางด้วยกัน คือ ในชั้นพิจารณาถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไป ก็ได้ หรือจะสืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ โดยมีได้บังคับให้ศาลต้องพิพากษาลงโทษจำเลยเมื่อจำเลยให้การรับ

สารภาพในความผิดนั้นโดยทันทีเสมอไป ดังนั้น หากศาลยังมีข้อสงสัยเป็นประการใดเกี่ยวกับคำรับสารภาพ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด ศาลสามารถเข้าไปมีบทบาทในการค้นหาความจริงในเนื้อหาของ คำรับสารภาพเพิ่มเติมได้ โดยการเรียกให้มีการสืบพยานหลักฐานอื่นประกอบด้วยก็ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาล โดยผลการในการเรียกพยานมาสืบเพิ่มเติมได้เอง และเมื่อสืบพยานหลักฐานต่อไปแล้วพบว่าจำเลยมิได้กระทำความผิด ศาลก็ย่อมยกฟ้องของโจทก์ได้โดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 185 ดังที่ปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2944/2544

4. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 ให้อำนาจศาลในการค้นหาความจริงในคดีอาญาไว้อย่างกว้างขวางมาก กล่าวคือการสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างพิจารณาโดยผลการ สามารถกระทำได้ตั้งแต่ในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง โดยการสืบพยานเพิ่มเติมหรือเรียกพยานมาสืบที่เรียกว่า “พยานของศาล” แม้ในชั้นสืบพยานจะจบลงแล้วและนัดฟัง คำพิพากษา ก็ถือว่าคดีอยู่ระหว่างการพิจารณา ศาลสืบพยานเพิ่มเติมได้ โดยศาลเห็นสมควรเองหรือคู่ความร้องขอ ไม่ว่าจะสืบเองหรือส่งประเด็นก็ได้ เพื่อคุ้มครองเสรีภาพของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4545/2531 อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติดังกล่าว ยังคงมีปัญหาที่ต้องพิจารณาคือ การสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างพิจารณาโดยผลการนั้น กฎหมายมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ ที่ชัดเจนว่า กรณีใดที่ศาลจะใช้ดุลพินิจในการสืบพยานเอง นอกจากกรณีที่คู่ความร้องขอเพื่อให้ศาลอ้างในการใช้อำนาจดังกล่าว จึงส่งผลให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติของศาลในการค้นหาความจริง เนื่องจากศาลยุติธรรมไม่มีใครจะนำบทบัญญัติของมาตราดังกล่าวข้างต้นมาใช้มากนัก และประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ ข้อ 9 ซึ่งเป็น

บัญญัติที่กำหนดให้ศาลก่อนข้างจะระมัดระวังตน และมักจะวางตัวเป็นกลาง โดยปล่อยให้การต่อสู้คดีในศาลเป็นหน้าที่ของคู่ความเป็นหลัก และถึงแม้ว่าประมวลจริยธรรมดังกล่าวจะมีใช้กฎหมาย แต่ก็ยังเป็นแบบแผนซึ่งเป็น ธรรมเนียมปฏิบัติที่มีอิทธิพลต่อผู้พิพากษามากเช่นกัน จากปัญหาในทางปฏิบัติดังกล่าว จึงส่งผลให้ศาลยุติธรรมไม่อาจเข้าไปมีส่วนร่วมในการค้นหาความจริงในคดีอาญาเท่าที่ควร และไม่สามารถที่จะเข้าถึงข้อเท็จจริงแห่งคดีนั้นๆ ได้อย่างแท้จริงก่อนการพิพากษาคดี

นอกจากนี้ การสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคหนึ่งกฎหมายมีเจตนารมณ์ให้ศาลจะต้องฟังพยานโจทก์ประกอบคำรับสารภาพของจำเลยทุกคดี แต่คดีอาญาในข้อหาที่กฎหมายมิได้กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลจะพิพากษาคดีโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ แต่บทบัญญัตินี้ดังกล่าวยังมีความบกพร่องอยู่ เนื่องจากกฎหมายเปิดช่องให้ศาลสามารถพิพากษาลงโทษจำเลยซึ่ง รับสารภาพในความผิดที่มีโทษคดีที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น โดยไม่ต้องสืบพยานต่อไปได้ แม้ว่าในความเป็นจริงจะเป็นความผิดร้ายแรงที่มีอัตราโทษจำคุกสูงสุดถึง 10 ปี 15 ปี หรือ 20 ปี ก็ตาม และแม้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 จะบัญญัติให้ศาลโดยผลการสามารถสืบพยานเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง แต่ในทางปฏิบัติกลับมีจำนวนไม่มากนักที่ศาลจะสืบพยานต่อไป ทำให้ศาลไม่สามารถทราบข้อเท็จจริงในคดีนั้นๆ ได้อย่างครบถ้วนก่อนที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาลงโทษจำเลย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความถูกต้องและเที่ยงธรรมของกระบวนการยุติธรรมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับตัวจำเลยที่เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด อาจไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริง การลงโทษผู้บริสุทธิ์โดยผิดพลาดไป ย่อมไม่อาจ

บรรลุนิติบุคคลของการลงโทษไปได้ พิจารณาแล้วเห็นว่า ควรเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 และมาตรา 176 วรรคหนึ่ง โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ในการสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างพิจารณาโดยพลการ และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลยให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งการดำเนินการตามข้อเสนอดังกล่าว จะทำให้ระบบกฎหมายไทยมีการพัฒนาในเรื่องเกี่ยวกับการสืบพยานเพิ่มเติมในระหว่างพิจารณาโดยพลการของศาล และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลยนั้นทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการพัฒนาระบบกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย ให้นำมาซึ่งความยุติธรรมอย่างแท้จริงแก่ประชาชน และสังคมต่อไป

5. จากการศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับการสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างพิจารณาโดยพลการ และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย และคำพิพากษาศาลฎีกาในหัวข้อ ผลการศึกษา ในข้อ 1 ถึง ข้อ 4 ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ควรเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 และมาตรา 176 วรรคหนึ่ง โดยจะได้เสนอแนวทางการแก้ไขดังกล่าวไว้ในข้อเสนอแนะต่อไป

สรุปและอภิปรายผล

1. จากการศึกษาวิจัยพบว่า แม้ว่าประเทศไทยจะมีการจัดรูปแบบของระบบกฎหมายไว้ในระบบประมวลกฎหมาย หรือซีวิลลอว์ (Civil Law) และรวมทั้งบทบัญญัติลักษณะพยานหลักฐานก็ได้มีบัญญัติไว้ เป็นส่วนหนึ่งของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ก็ได้มีการนำเอาหลักการและเนื้อหาสาระบางประการของกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานในระบบกฎหมายจารีตประเพณีหรือคอมมอนลอว์ (Common Law)

มาบัญญัติรวมไว้ด้วยในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยด้วยเช่นกัน เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของจำเลยในกระบวนการพิจารณาคดีอาญา เช่น หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยจำเลยจะไม่ต้องถูกพิพากษาลงโทษ หากโจทก์ไม่มีพยานหลักฐาน ที่จะทำให้ศาลเชื่อโดยปราศจากความสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง (Proof Beyond Reasonable Doubt) และบทตัดพยานที่ต้องห้ามมิให้รับฟังอย่างเด็ดขาด (Exclusionary Rule) รวมทั้งการตรวจพยานหลักฐาน ซึ่งศาลจะค้นหาความจริงจากตัวจำเลยไม่ได้ หากจำเลยไม่ได้อ้างตนเองเป็นพยาน ดังนั้น ด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้ นักนิติศาสตร์ของไทยมีความเห็นที่แตกต่างกันว่า ระบบกฎหมายลักษณะพยานของไทยเป็นระบบกล่าวหาหรือระบบไต่สวน ซึ่งนักนิติศาสตร์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า กฎหมายลักษณะพยานของไทยเป็นระบบกล่าวหาโดยตลอด อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีบทบัญญัติที่มีลักษณะเช่นเดียวกันกับระบบไต่สวน ดังที่ปรากฏในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลในการสืบพยานเพิ่มเติมโดยพลการในระหว่างพิจารณาได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า ระบบวิธีพิจารณาคดีอาญาของไทยเป็นระบบผสมผสานระหว่างระบบกล่าวหากับระบบไต่สวน ดังนั้น จึงเป็นกรณีที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ได้มีการยอมรับระบบวิธีพิจารณาความอาญา แบบผสม ซึ่งสามารถนำเอาวิธีพิจารณาความอาญาที่มีลักษณะเช่นเดียวกับระบบไต่สวนนี้ ไปใช้ในการแก้ไขกฎหมายลายลักษณ์อักษรได้ ซึ่งประเทศไทยใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) หรือระบบประมวลกฎหมาย ดังนั้น ควรมีแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาหรือกำหนดบทบัญญัติกฎหมายโดยวางหลักว่า ในกรณีที่ศาลพบว่ามีความผิดที่จำเลยที่ศาลจะต้องใช้อำนาจในการเรียกพยานหลักฐานดังกล่าวแล้ว ให้ศาลมีหน้าที่ ที่จะต้องเรียกพยานหลักฐานนั้น ทั้งนี้เพื่อช่วยลดปัญหาในการที่ผู้พิพากษาผู้ใช้

อำนาจในการเรียกพยานหลักฐานนี้ต้องถูกรื้อถอนหรือดำเนินการให้เดือดร้อนเสียหาย เพื่อให้การพิจารณาและพิพากษาของศาลไปถึงความถูกต้องและเป็นธรรมให้ได้มากที่สุด เพื่อให้ได้ความจริงที่มีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพแก่ระบบกระบวนการยุติธรรมมากยิ่งขึ้น

2. สำหรับการสืบพยานในทางปฏิบัติของศาลไทยนั้น เป็นหน้าที่ของโจทก์และจำเลยในการนำสืบพยานหลักฐานเสนอต่อศาล ทำให้การพิจารณาคดีอาญาของไทยเป็นการต่อสู้กันระหว่างคู่ความเหมือนอย่างในคดีแพ่ง โดยใช้วิธีการถามค้าน (Cross Examination) ของคู่ความในการค้นหาความจริง โดยศาลจะวางตัวเป็นกลางอย่างเคร่งครัด ทำให้ศาลวางเฉยในการค้นหาความจริง ศาลจึงทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ควบคุมคู่ความให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ในการพิจารณาแล้ววินิจฉัยตัดสินคดี เว้นแต่ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจึงจะใช้บทบาทในเชิงรุกในการค้นหาความจริง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงแห่งคดี อันเป็นการค้นหาความจริงในทางรูปแบบมากกว่าการค้นหาความจริงในเนื้อหาแห่งคดี ซึ่งเป็นรากฐาน ของการพิจารณาคดีของระบบกล่าวหา ในระบบกฎหมายจารีตประเพณี ดังนั้น จึงเป็นกรณีที่หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติขององค์กรต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย และอาจเข้าใจคลาดเคลื่อนในบทบาทและภารกิจของตน โดยเฉพาะองค์กรศาลจะใช้บทบาทวางเฉย (Passive Role) ในการพิจารณาแทนที่จะใช้บทบาทเชิงรุกตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ ดังที่ปรากฏในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 235 ที่ให้อำนาจศาลในการถามโจทก์จำเลยหรือพยานคนใด และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 ที่ให้อำนาจศาลในการเรียกพยานมาสืบได้เอง แต่ในทางปฏิบัติศาลจะไม่พยายามใช้อำนาจนั้นและจะมีคำสั่งต่างๆ เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาเฉพาะกรณีที่คู่ความร้องขอ

เท่านั้น นอกจากนี้ การสืบพยานเพิ่มเติมในระหว่างพิจารณาของศาลโดยพลการ ซึ่งไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการสืบพยานเพิ่มเติมโดยพลการไว้ ดังนั้น การรับฟังพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาของศาลควรมีขอบเขตในการรับฟังพยานหลักฐาน โดยการกำหนดบทบัญญัติกฎหมายโดยวางหลักว่ากรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำผิดจริง ให้ศาลต้องสืบพยานหลักฐานต่อไป และการสืบพยานเพิ่มเติมโดยพลการ จะต้องเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยเช่นกัน เพื่อสร้างขอบเขตและหลักเกณฑ์ของ การสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่าง การพิจารณาคดีต่อไป

3. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยนั้น ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการรับฟังคำรับสารภาพของจำเลยไว้ใน มาตรา 176 วรรคหนึ่ง โดยบัญญัติว่า “ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไป ก็ได้ เว้นแต่คดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลย รับสารภาพนั้น กฎหมายกำหนดอัตราโทษ อย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปหรือ โทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำผิดจริง” ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่แฝงไปด้วยแนวคิดของหลักการค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพ อยู่ด้วยเช่นกัน โดยมีความมุ่งหมายให้ศาล ต้องค้นหาความถูกต้องแท้จริงในคำรับสารภาพของจำเลย

อย่างไรก็ตาม ในกรณีความผิดที่มีโทษที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น กฎหมายได้ให้อำนาจศาลใช้ดุลยพินิจไว้ 2 ทางด้วยกัน คือ ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ หรือจะสืบพยานต่อไป ก็ได้ โดยมีได้บังคับให้ศาลต้องพิพากษาลงโทษจำเลยเมื่อจำเลยให้การรับสารภาพในความผิดนั้นโดยทันทีเสมอไป หากศาลยังมีข้อสงสัยเป็นประการใดเกี่ยวกับคำรับ

สารภาพ หรือมี เหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด ศาลสามารถเข้าไปมีบทบาทในการค้นหา ความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพเพิ่มเติมได้ โดยการเรียกให้มีการสืบพยานหลักฐานอื่นประกอบด้วยก็ได้ ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลโดยพลการในการเรียกพยานมาสืบเพิ่มเติมได้เอง และเมื่อ สืบพยานหลักฐานต่อไปแล้วพบว่าจำเลยมิได้กระทำความผิด ศาลก็ย่อมยกฟ้องของโจทก์ได้โดยอาศัยอำนาจตามตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 185 แต่ใน ทางปฏิบัติศาลจะไม่พยายามใช้อำนาจนั้น เนื่องจากประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ ข้อ 9 ซึ่งเป็นบัญญัติที่กำหนดให้ศาลค่อนข้างจะระมัดระวังตนและมักจะวางตัวเป็นกลาง โดยปล่อยให้การต่อสู้คดีในศาลเป็นหน้าที่ ของคู่ความเป็นหลัก เพื่อป้องกันมิให้ถูกครหาในหาได้ว่ามีใจลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และถึงแม้ว่าประมวลจริยธรรมดังกล่าว จะมีใช้กฎหมาย แต่ก็ เป็นแบบแผนซึ่งเป็น ธรรมเนียมปฏิบัติที่มีอิทธิพลต่อผู้พิพากษา มากเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. จากปัญหาในกรณีความผิดที่มีใช้ คดีที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น กฎหมายได้ให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจไว้ 2 ทางด้วยกัน คือ ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การ รับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดย ไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ หรือจะสืบพยานต่อไปก็ได้ แต่ในคดีความผิดในหลายข้อหา มีลักษณะของความผิดที่ร้ายแรง และมีอัตราโทษขั้นสูงให้จำคุกเกินกว่าห้าปีขึ้นไป แต่กฎหมายมิได้กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ หรือกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกไม่ถึงห้าปี คดีดังกล่าวจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายที่กำหนดให้ศาลจะต้องฟังพยานโจทก์ประกอบ

คำรับสารภาพของจำเลยเสมอ จึงเป็นบทบัญญัติกฎหมายที่ไม่เหมาะสมนัก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 176 ววรรคหนึ่ง ดังนี้

“ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การ รับสารภาพตามฟ้อง ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง เว้นแต่กรณีไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลย ไม่ได้กระทำความผิด ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้

ถ้าข้อหาที่จำเลยให้การรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะแน่ใจว่า มีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น”

การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าว เป็นการบัญญัติให้อำนาจศาลในการสืบพยานประกอบรับสารภาพของจำเลย ในคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้น กฎหมายมิได้กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้นได้ อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ศาลใช้อำนาจ ในการค้นหาความจริงในคำรับสารภาพของจำเลยและสามารถที่จะทราบข้อเท็จจริงในคดีนั้นๆ ได้อย่างครบถ้วนที่สุด ก่อนที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาลงโทษจำเลยต่อไป เพื่อให้การใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้เกิดความยุติธรรมอย่างแท้จริง

2. จากปัญหาที่ศาลยุติธรรมไม่ใคร่จะนำบทบัญญัติ มาตรา 228 มาใช้ในทางปฏิบัติ มากนักเนื่องจากกฎหมายมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนว่า กรณีใดที่ศาลจะใช้ดุลพินิจในการสืบพยานเอง เพื่อให้ศาลอ้างในการใช้อำนาจดังกล่าว ประกอบกับประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ ข้อ 9 ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 228 ดังนี้

“ระหว่างพิจารณา เมื่อมีเหตุอันควรหรือศาลเห็นสมควร หรือคู่ความฝ่ายใดร้องขอ ให้ศาลสืบพยานเพิ่มเติม จะสืบเอง หรือส่งประเด็นก็ได้”

การแก้ไขเพิ่มเติมในบทบัญญัติดังกล่าว เป็นการสร้างความชัดเจนให้กับการใช้อำนาจ ของ ศาลในการเรียกพยานหลักฐานมาสืบเองได้ โดย ศาลสามารถเรียกพยานหลักฐานมาสืบเองได้ เมื่อ มีเหตุอันควรหรือศาลเห็นสมควร ซึ่งเป็นดุลพินิจ ของศาลในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีได้อย่าง กว้างขวาง และศาลย่อมมีอิสระในการพิจารณา พิพากษาคดีตามกฎหมาย ให้เป็นไป โดยรวดเร็ว

เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง เพื่อให้ศาลอ้าง ในการใช้อำนาจดังกล่าว เพื่อให้เกิดความยุติธรรม แก่คู่ความทั้งสองฝ่ายเพราะข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ย่อมไม่กลัวการพิสูจน์ อันจะเป็นการทำให้ข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานนั้นสิ้นกระแสความ และคำพิพากษานั้น ก็จะเป็นที่ยอมรับและเป็นคำพิพากษา ที่มีคุณภาพ อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- คณิต ณ นคร. (2557). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- จริญ ภักดีธนากุล. (2553). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน*. กรุงเทพฯ : บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ชีพ จุลมนต์. (2556). *ความเป็นกลางและความเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีภายใต้ หลักนิติธรรม*. เอกสารวิชาการส่วนบุคคล.
- ธานีศ เกตวิทักษ์. (2558). *คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 2 ภาค 3-4*. กรุงเทพฯ: บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ธานี สิงหนาท. (2557). *คำอธิบายพยานหลักฐานคดีแพ่งและคดีอาญา*. (พิมพ์ครั้งที่ 12) กรุงเทพฯ : บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด.
- วิภา ปิ่นวีระ. (2551). *บทบาทของศาลในการพิจารณาคดีอาญา*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ. (2550). *“กฎหมายว่าด้วยคำรับสารภาพ : บทนำและความสำคัญของ คำรับสารภาพ”*. บทบัณฑิตย เล่มที่ 63 ตอนที่ 1.
- อรรถพล ใหญ่สว่าง. (2560). *คำอธิบายวิชาสัมมนากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- อุทัย อาภิเวช. (2559). *คู่มือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาระบบไต่สวน&ระบบกล่าวหา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3 เล่ม 1). กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.เจ.พรินติ้ง.
- Davies Malcolm, Hazel Croall, and Jane Tyrer. (2005). *Crimeinal Justice an Introduction to the Criminal Justice System in England and Wales*, 3d ed. Harlow, England : Pearson Education.
- Margaret T. Stopp. (1999). *Evidence Law in the Trial Process*. New York : West Legal Studies.